Europeiska unionens
officiella tidning

SV
L-serien

2024/2002

26.7.2024

KOMMISSIONENS REKOMMENDATION (EU) 2024/2002

av den 24 juli 2024

om riktlinjer för tolkningen av artikel 11 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/1791 vad gäller energiledningssystem och energikartläggningar

[delgivet med nr C(2024) 5155]

EUROPEISKA KOMMISSIONEN HAR UTFÄRDAT DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 292, och

av följande skäl:

(1) I Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU ([1]) infördes ett krav på att uppnå det överordnade målet på minst 32,5 % energibesparingar på unionsnivå senast 2030.

(2) I sitt arbetsdokument SWD (2013) 447 final ([2]) tillhandahöll kommissionen vägledning till medlemsstaterna om hur de skulle införliva och genomföra energikartläggningar och energiledningssystem i enlighet med direktiv 2012/27/EU, och gav dem stöd att införa lämpliga system, verktyg och metoder för att fullt ut kunna utnyttja sin potential för energibesparingar och uppnå det överordnade målet för energieffektivitet.

(3) Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/1791 ([3]) antogs den 13 september 2023. Det är en omarbetning av direktiv 2012/27/EU där vissa av bestämmelserna från 2012/27/EU behölls oförändrade samtidigt som vissa nya krav infördes. I synnerhet höjdes ambitionsnivån för 2030 avsevärt när det gäller energieffektivitet, bland annat för energiledningssystem och energikartläggningar.

(4) I enlighet med artikel 11 i direktiv (EU) 2023/1791 ska ett företags genomsnittliga energianvändning vara kriteriet för att definiera tillämpningen av energiledningssystem eller energikartläggningar.

(5) Medlemsstaterna ska därför säkerställa att företag med en energianvändning över 10 TJ, med alla energibärare sammantagna och som genomsnittlig årlig energianvändning under de föregående tre åren, är föremål för energikartläggningar, medan företag med en energianvändning över 85 TJ genomför energiledningssystem.

(6) Företag som ligger under tröskelvärdet för förbrukning i artikel 11.1 i direktiv (EU) 2023/1791 bör ändå uppmuntras att genomgå energikartläggningar och genomföra de rekommendationer som följer av dessa.

(7) För att skapa lämpliga villkor och erbjuda stöd till små och medelstora företag uppmuntras medlemsstaterna att införa mekanismer såsom energikartläggningscentrum för små och medelstora företag och mikroföretag, där dessa inte konkurrerar med privata kartläggningsmän, för att tillhandahålla energikartläggningar samt andra stödsystem för små och medelstora företag. När medlemsstaterna utarbetar sina stödsystem och stödprogram för små och medelstora företag bör de säkerställa att programmen även omfattar stöd till små och medelstora företag för att kvantifiera de många fördelarna med energieffektivitetsåtgärder, utveckla färdplaner för energieffektivitet och utveckla nätverk för energieffektivitet för små och medelstora företag, vilket med hjälp av oberoende kontaktpersoner.

([1]) Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU av den 25 oktober 2012 om energieffektivitet, om ändring av direktiven 2009/125/EG och 2010/30/EU och om upphävande av direktiven 2004/8/EG och 2006/32/EG (EUT L 315, 14.11.2012, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2012/27/oj?locale=sv).

([2]) Vägledning om direktiv 2012/27/EU om energieffektivitet – artikel 8: Energikartläggningar och energiledningssystem, SWD(2013) 447 final, 6.11.2013.

([3]) Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/1791 av den 13 september 2023 om energieffektivitet och om ändring av förordning (EU) 2023/955 (EUT L 231, 20.9.2023, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/1791/oj?locale=sv).

(8) Medlemsstaterna bör säkerställa att energikartläggningar och energiledningssystem tar hänsyn till relevanta europeiska eller internationella standarder, såsom EN ISO 50001 (energiledningssystem) eller EN 16247–1 (energikartläggningar), eller, om en energikartläggning ingår, EN ISO 14000 (miljöledningssystem) och därmed också överensstämmer med bestämmelserna i bilaga VI till det omarbetade energieffektivitetsdirektivet.

(9) Energikartläggningarna kan utföras fristående eller ingå i ett bredare miljöledningssystem eller ett avtal om energiprestanda, men i alla sådana fall ska dessa metoder uppfylla minimikraven i bilaga VI till direktiv (EU) 2023/1791.

(10) Medlemsstaterna ska senast den 11 oktober 2025 sätta i kraft de bestämmelser i lagar och andra författningar som införlivar artikel 11 i direktiv (EU) 2023/1791, med undantag för bestämmelserna i artikel 11.1 om genomförandet av de första energiledningssystemen och bestämmelserna i artikel 11.2 om genomförandet av den första energikartläggningen av de nyligen informationsskyldiga företagen inom direktivets tillämpningsområde, vilka ska införlivas senast den 11 oktober 2027 respektive 2026.

(11) Medlemsstaterna kan efter eget gottfinnande välja att införliva och genomföra kraven angående energiledningssystem och energikartläggningar på det sätt som bäst passar deras nationella förhållanden. I detta sammanhang rekommenderas att de relevanta bestämmelserna i direktiv (EU) 2023/1791 tolkas på ett konsekvent sätt som skulle bidra till att alla medlemsstater uppfattar direktiv (EU) 2023/1791 på ett enhetligt sätt när de förbereder sina införlivandeåtgärder.

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS FÖLJANDE.

Medlemsstaterna bör följa tolkningsriktlinjerna i bilagan till denna rekommendation när de införlivar artikel 11 i direktiv (EU) 2023/1791 i sin nationella lagstiftning.

Utfärdad i Bryssel den 24 juli 2024.

På kommissionens vägnar
Kadri SIMSON
Ledamot av kommissionen

BILAGA

1. **INLEDNING**

Dessa riktlinjer ger medlemsstaterna vägledning om hur artikel 11 i direktiv (EU) 2023/1791 ska tolkas när den införlivas i nationell lagstiftning.

Dessa riktlinjer ersätter den tidigare vägledningen om direktiv 2012/27/EU av den 6 november 2013 om energieffektivitet – artikel 8: Energikartläggningar och energiledningssystem, SWD (2013) 447 final. Vissa delar av den tidigare vägledningen kan fortfarande vara användbara för medlemsstaterna vid genomförandet av bestämmelserna om energikartläggningar.

Icke desto mindre har endast Europeiska unionens domstol behörighet att göra en rättsligt bindande tolkning av unionslagstiftningen.

2. **RÄTTSLIGT OCH POLITISKT SAMMANHANG**

Energikartläggningar och energiledningssystem är viktiga verktyg för företag (och andra enheter såsom offentliga organ) för att bedöma den befintliga energianvändningen och identifiera möjligheter att spara energi. Direktiv (EU) 2023/1791 behåller därför många av bestämmelserna i direktiv (EU) 2018/2002.

Artikel 11 i direktiv (EU) 2023/1791 ersätter artikel 8 i direktiv 2012/27/EU.

Den viktigaste skillnaden mellan artikel 11 i direktiv (EU) 2023/1791 och artikel 8 i direktiv (EU) 2018/2002 gäller omfattningen av företagens skyldighet att genomföra ett energiledningssystem eller en energikartläggning.

I bestämmelserna i direktiv (EU) 2018/2002 definieras omfattningen genom typen av företag (dvs. små och medelstora företag eller inte), men i artikel 11.1 i direktiv (EU) 2023/1791 anges följande: ”Medlemsstaterna ska säkerställa att företag med en genomsnittlig årlig energianvändning under de föregående tre åren som överstiger 85 TJ, och med alla energibärare sammantagna, inför ett energiledningssystem.”

Vidare anges följande i artikel 11.2: ”Medlemsstaterna ska säkerställa att företag med en genomsnittlig årlig energianvändning under de föregående tre åren som överstiger 10 TJ, och med alla energibärare sammantagna, vilka inte inför ett energiledningssystem är föremål för en energikartläggning.”

Artikel 11.1 och 11.2 utesluter inte några sektorer grundat på deras verksamhet (t.ex. anläggningar för utsläppshandelssystem eller licensinnehavare för samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar).

3. **NYCKELBEGREPP SOM ANVÄNDS I DESSA RIKTLINJER**

Följande nyckelbegrepp är de mest relevanta när det gäller att tolka omfattningen av skyldigheterna enligt artikel 11 i direktiv (EU) 2023/1791.

3.1 **Termer som definieras i direktiv (EU) 2023/1791 och Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1099/2008** ([1])

Energiprodukter

”Energiprodukter”: brännbara bränslen, värme, förnybar energi, el eller varje annan form av energi, enligt definitionen i artikel 2 d i förordning (EG) nr 1099/2008.

Energiledningssystem

”Energiledningssystem”: en uppsättning sammanhängande eller interagerande element i en strategi som anger energieffektivitetsmål och en plan för att nå det målet, inklusive övervakning av den faktiska energianvändningen, åtgärder för att öka energieffektiviteten och mätning av framstegen, enligt definitionen i artikel 2 punkt 16 i direktiv (EU) 2023/1791.

([1]) Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1099/2008 av den 22 oktober 2008 om energistatistik (EUT L 304, 14.11.2008, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2008/1099/oj?locale=sv).

Energikartläggning

”Energikartläggning”: ett systematiskt förfarande i syfte att få adekvat kunskap om energianvändningsprofilen för en byggnad eller en grupp av byggnader, en industriprocess, kommersiell verksamhet, industrianläggning eller kommersiell anläggning eller privata eller offentliga tjänster, fastställa och kvantifiera möjligheterna för kostnadseffektiva energibesparingar och kartlägga potentialen för kostnadseffektiv användning eller produktion av förnybar energi samt rapportera om resultaten, enligt definitionen i artikel 2 punkt 32 i direktiv (EU) 2023/1791.

Slutlig energianvändning

”Slutlig energianvändning” eller ”FEC”: all energi som levereras till industrin, transporter (inklusive energianvändning inom internationell luftfart), hushåll, offentliga och privata tjänster, jordbruk, skogsbruk och fiske samt andra slutanvändarsektorer, undantaget energianvändning inom internationell sjöbunkring, omgivningsenergi och leveranser till omvandlingssektorn och energisektorn, och förluster till följd av överföring och distribution enligt definitionen i bilaga A till förordning (EG) nr 1099/2008, enligt definitionen i artikel 2 punkt 6 i direktiv (EU) 2023/1791.

3.2 **Begrepp som inte definieras i direktiv (EU) 2023/1791 eller i andra rättsligt bindande unionsakter**

Företag

”Företag” definieras inte i direktiv (EU) 2023/1791. Artikel 2.30 och 2.31 i direktiv (EU) 2023/1791 hänvisar dock till bilagan till kommissionens rekommendation 2003/361/EG ([2]). I artikel 1 i avdelning I i den bilagan hänvisas till ”företag” som ”varje enhet, oberoende av juridisk form, som bedriver en ekonomisk verksamhet”. ”Som företag anses således sådana enheter som utövar ett hantverk eller annan verksamhet enskilt eller inom familjen, personsammanslutningar eller föreningar som bedriver en regelbunden ekonomisk verksamhet.” ([3])

Inom ramen för direktiv (EU) 2023/1791 tolkar kommissionen detta på följande sätt:

— Endast företag inom en medlemsstats territorium är skyldiga att följa bestämmelserna. Vid bedömningen av deras energianvändning bör dock alla anknutna företag inom EU:s territorium beaktas.

— Företag som helt eller delvis ägs eller kontrolleras av offentliga organ omfattas också av skyldigheterna i artikel 11.1 och 11.2.

— Medlemsstaterna bör främja genomförandet av energiledningssystem och energikartläggningar inom offentlig förvaltning på nationell, regional och lokal nivå, i enlighet med skäl 84 i direktiv (EU) 2023/1791.

4. **METODER FÖR BERÄKNING AV ETT FÖRETAGS GENOMSNITTLIGA ÅRLIGA FÖRBRUKNING**

De kriterier som används för att avgöra om ett företag omfattas av skyldigheten under ett visst år ”***n***” enligt artikel 11.1 eller artikel 11.2 baseras på den genomsnittliga årliga slutliga energianvändningen under de föregående tre åren (n-3, n-2 och n-1). Då tidsfristen för införlivandet löper ut den 10 oktober 2025 måste skyldigheten för 2025 bedömas på grundval av ett företags genomsnittliga årliga slutliga energianvändning 2022, 2023 och 2024.

Den rekommenderade metoden för att beräkna detta mått, beskrivet i detta avsnitt, syftar till att säkerställa en rimlig ansträngning för både medlemsstater och företag, och beaktar därför endast de energifakturor som faktureras ([4]) ett företag (se 4.2) och egenförbrukningen av energi som produceras av förnybar energi.

([2]) Kommissionens rekommendation av den 6 maj 2003 om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag (delgivet med nr K(2003) 1422) (EUT L 124, 20.5.2003, s. 36, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2003/361/oj?locale=sv).

([3]) Domstolens dom av den 16 juni 1987, kommissionen/Italien, mål C-118/85, ECLI:EU:C:1987:283, punkt 7, domstolens dom av den 18 juni 1998, kommissionen/Italien, C-35/96, ECLI:EU:C:1998:303, ECR I-3851, CNSD, punkt 36, domstolens dom av den 19 februari 2002, Wouters, C-309/99, EU:C:2002:98, punkt 46.

([4]) För energibärare som inte faktureras på grundval av energienheter får viktenheter (t.ex. ton för kol) och volym (t.ex. m^3 för trä) beaktas i energifakturorna.

Om ett företag redan har en mer exakt uppskattning av sin årliga slutliga energianvändning, till exempel för att det redan har infört ett energiledningssystem eller genomfört en energikartläggning, bör denna information dock användas.

4.1 **Systemgränser**

Systemgränser definieras inte i direktiv (EU) 2023/1791 och detta avsnitt bör endast tjäna som riktlinje. Systemgränserna kan ses som de fysiska eller organisatoriska gränserna för ett analyserat system när det gäller energikartläggningar och det berörda företagets energiledningssystem.

Inom ramen för direktiv (EU) 2023/1791 bör energianvändningen beaktas i termer av ”slutlig energianvändning” enligt definitionen i artikel 2.5.

Alla energibärare och all energianvändning (t.ex. ventilation, belysning, uppvärmning, kylning, transport, datalagring och produktionsprocesser) bör beaktas vid beräkningen av ett företags genomsnittliga årliga energianvändning.

4.2 **Energifakturor som fakturerats företaget**

Vid beräkningen av ett företags genomsnittliga årliga förbrukning i syfte att identifiera informationsskyldiga företag, skulle främst de energifakturor som fakturerats företaget beaktas. Den energi som användes, som levererades av en leverantör av energitjänster ([5]) till företaget (t.ex. genom avtal om energitjänster), bör dock också beaktas av inköpsföretaget.

När det gäller andelen egenförbrukning av energi som produceras av förnybar energi inom systemgränserna (t.ex. när el produceras av solcellspaneler på företagets anläggning) bör den också inkluderas. ([6]) Den andel producerad energi som matas in i kraftnätet eller distributionsnätet bör dock subtraheras från den uppmätta och fakturerade förbrukningen, om detta inte redan har gjorts automatiskt.

4.3 **Bedömning av företag med komplexa strukturer**

Det är relativt enkelt för fristående företag att bedöma den genomsnittliga årliga energianvändning under tre år. ([7]) För företag med en mer komplex struktur kan den årliga slutliga energianvändningen beräknas på samma sätt som antalet anställda, årsomsättning eller årsbalansräkningsuppgifter beräknas, i enlighet med *Användarhandledning om definitionen av SMF-företag*. ([8]) Denna metod för att bedöma små och medelstora företags status är välkänd bland nationella myndigheter och företag.

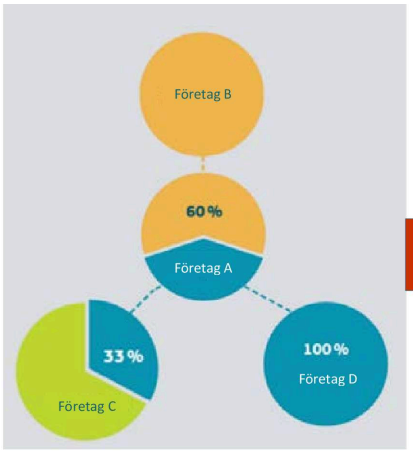
Detta dokument ger en vägledning om hur uppgifterna ska behandlas efter företagskategori och förbindelser till andra företag (se figur 1). Enligt den föreslagna metoden i denna vägledning för beräkning av den årliga energianvändningen beaktas endast anknutna företag (med mer än 50 % kontroll) men inte partnerföretag.

([5]) Definitionen av leverantör av energitjänster i artikel 2.29 i direktiv (EU) 2023/1791.

([6]) Medlemsstaterna får tillåta att egenförbrukning av energi som produceras av förnybar energi utesluts (med undantag för bioenergi).

([7]) ”Fristående företag”: ett företag är fristående om det antingen är helt oberoende eller har ett eller flera minoritetspartnerskap (vart och ett mindre än 25 %) med andra företag i enlighet med artikel 3.1 i avdelning I i bilagan till kommissionens rekommendation 2003/361/EG.

([8]) Europeiska kommissionen, Generaldirektoratet för inre marknaden, industri, entreprenörskap samt små och medelstora företag, *Användarhandledning om definitionen av SMF-företag*, Publikationsbyrån, 2020, DocsRoom – Europeiska kommissionen (europa.eu).

			A tillhör...		A äger...		Energianvändning som beaktats vid den slutliga bedömningen av A
	TJ	Skyldighet	Andel	Viktning	Andel	Viktning	TJ
A	11	Energikartläggning	0 %	100 %	0 %	0 %	*11,00*
B	40	Energikartläggning	60 %	100 %	0 %	0 %	*40,00*
C	40	Energikartläggning	0 %	0 %	33 %	0 %	–
D	40	Energikartläggning	0 %	0 %	100 %	100 %	*40,00*
A		**Energiledningssystem**					**91,00**

Figur 1

Metod för att beräkna den årliga slutliga energianvändningen för mer komplexa företag (baserat på *Användarhandledning om definitionen av SMF-företag*, Europeiska kommissionen 2020).

Företagen själva måste rapportera till en nationell myndighet om deras energianvändning överskrider tröskelvärdet på 10 TJ eller 85 TJ under ett visst år, i enlighet med artikel 11.3 i direktiv (EU) 2023/1791. Följaktligen kommer företagen att vara ansvariga för att bedöma sin energianvändning och kan använda den metod som presenteras i figur 1 och lämna information om beräkningsmetoderna, inklusive de antaganden som gjorts.

För att underlätta detta rekommenderas medlemsstaterna att förse företagen med information om de skyldigheter som följer av direktiv (EU) 2023/1791, med riktlinjer för beräkning av den årliga slutliga energianvändningen. Ett rapporteringsverktyg online (som kan baseras på metoden i rekommendation 2003/361/EG) eller ett annat system för rapportering av den begärda informationen bör också övervägas. Varje företag, även de med komplexa strukturer, skulle sedan kunna beräkna sin årliga energianvändning utifrån sin specifika situation och tillhandahålla den information som krävs.

I det exempel som visas i figur 1 skulle företag A, som förbrukar mer än 10 TJ, om det var ett fristående företag, vara skyldigt att genomföra en energikartläggning. Eftersom A är ett anknutet företag måste alla företag som är knutna till A beaktas vid beräkningen av energianvändningen för A. Eftersom A är knutet till B och D läggs därför energianvändningen för B och D till användningen för A. Eftersom A äger mindre än 50 % av C är C inte ett anknutet företag till A och energianvändningen för C kan därför inte beaktas. ([9]) A och dess anknutna företags totala energianvändning är 91 TJ och därför är företag A skyldigt att införa ett energiledningssystem.

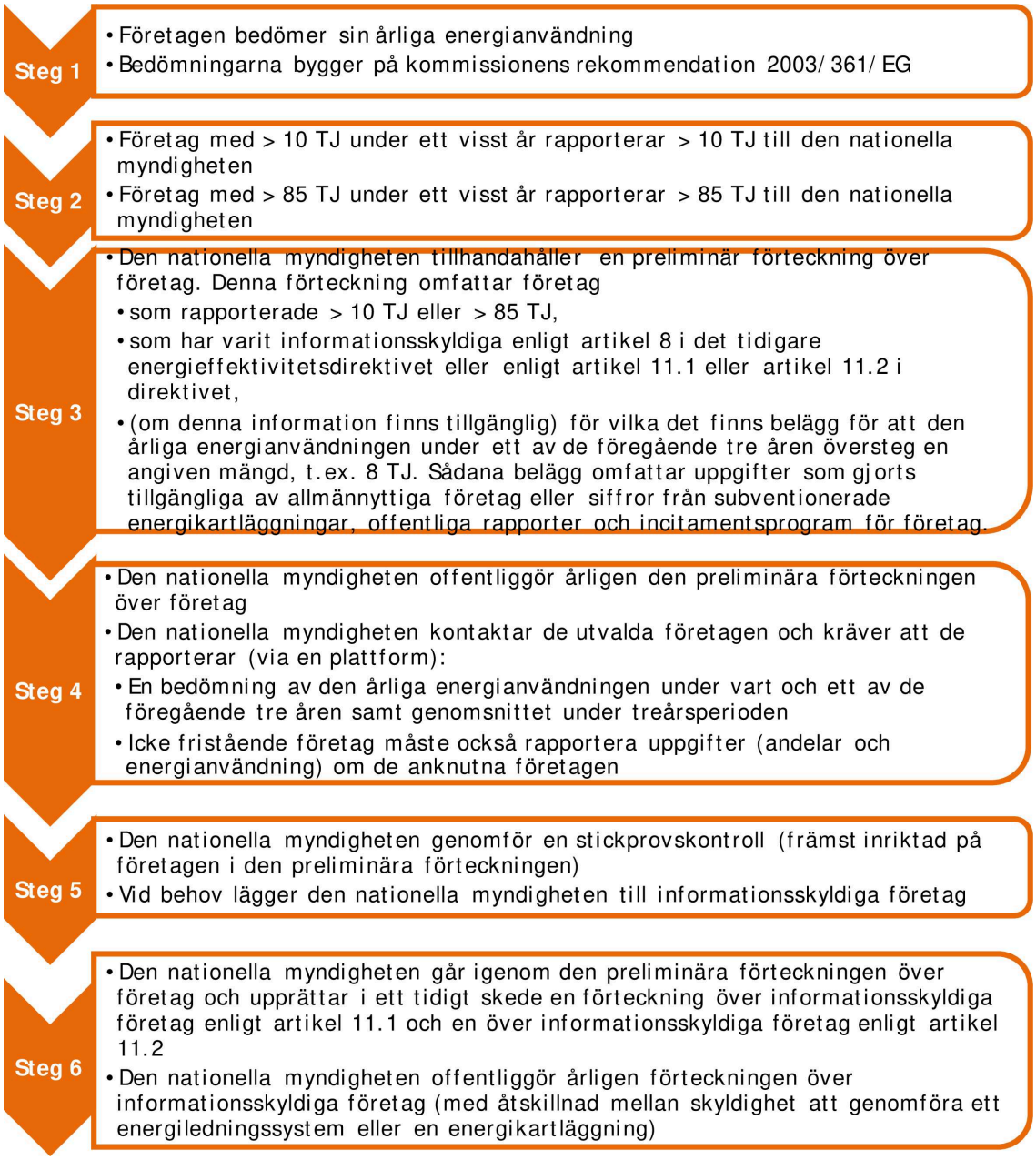
Medlemsstaterna uppmanas att säkerställa att företagen förstår hur energianvändningen ska bedömas genom att tillhandahålla exempel och, vid behov, mallar och/eller verktyg.

4.4 Medlemsstaternas identifiering av informationsskyldiga företag

För att underlätta identifieringen av företag som omfattas av artikel 11.1 och 11.2 får medlemsstaterna ålägga alla företag att varje år rapportera om sin årliga energianvändning till en nationell myndighet när de införlivar artikel 11.3 i den nationella lagstiftningen.

([9]) Medlemsstaterna får också tillämpa en annan metod och inkludera partnerföretagens energianvändning i beräkningarna.

Om medlemsstaterna endast ålägger företagen att rapportera när de har överskridit tröskelvärdet på 10 TJ eller 85 TJ kommer det att saknas uppgifter för att beräkna den genomsnittliga energianvändningen under tre år. Medlemsstaterna skulle därför kunna utveckla en mer detaljerad metod för att identifiera berörda företag. Baserat delvis på bästa praxis för genomförandet av energieffektivitetsdirektivet 2018 skulle en möjlig metod vara följande (figur 2):

Figur 2

Föreslagen metod för att identifiera informationsskyldiga företag

Medlemsstaterna får på nationell nivå ålägga ett företag att bedöma sin årliga energianvändning på grundval av rapportering från ett pågående energiförvaltningssystem eller på grundval av en nyligen genomförd energikartläggning (max fyra år) eller självutvärdering (se punkt 4.3).

Varje år kan medlemsstaterna offentliggöra en preliminär förteckning över företag som anses omfattas av artikel 11.1 eller artikel 11.2. Som framgår av figur 2 kan den preliminära förteckningen omfatta följande företag:

— Som minst en gång under de senaste tre åren har rapporterat en årlig energianvändning på mer än 10 TJ till den nationella myndigheten (se ovan).

— Som redan omfattades av skyldigheten enligt artikel 8 i energieffektivitetsdirektivet 2018 eller enligt artikel 11.1 eller artikel 11.2 i direktiv (EU) 2023/1791. Dessa företag kan redan finnas i en nationell databas.

— För vilka det finns belägg för att deras årliga energianvändning överskred ett visst tröskelvärde, t.ex. 8 TJ, en gång under de föregående tre åren. Det kan hända att dessa företag överskred tröskelvärdet på 10 TJ under de föregående tre åren. Beläggen kan omfatta uppgifter från allmännyttiga företag inom ramen för genomförandet av direktivet om EU:s utsläppshandelssystem (direktiv 2003/87/EG, ändrat genom direktiv (EU) 2023/959), uppgifter från energikartläggningar, incitamentsprogram för företag och från offentliga rapporter (t.ex. Emas-förklaringar eller rapporter enligt direktivet om företagens hållbarhetsrapportering ([10])).

Medlemsstaterna uppmanas att offentliggöra den preliminära förteckningen och kontakta de identifierade företagen. Den preliminära förteckningen ska innehålla följande information:

— Företagets namn

— Företagets adress

— Slutlig energianvändning på minst 10 TJ: Ja / Nej

— Slutlig energianvändning på minst 85 TJ: Ja / Nej

Dessutom bör kontaktpersonens namn, efternamn och e-postadress också samlas in, men inte offentliggöras.

Medlemsstaterna kan då kräva följande:

— Företag på den preliminära förteckningen ska rapportera den årliga energianvändningen för vart och ett av de föregående tre åren tillsammans med den genomsnittliga energianvändningen under denna tidsperiod. Icke fristående företag bör också lämna ytterligare information (energianvändning och aktieinnehav) om de anknutna företagen.

— Alla företag som inte finns upptagna på den preliminära förteckningen men som uppfyller kraven i artikel 11.1 eller 11.2 ska göra en egenförsäkran och rapportera den årliga energianvändningen för vart och ett av de föregående tre åren tillsammans med den genomsnittliga energianvändningen under denna tidsperiod. Icke fristående företag bör också lämna ytterligare information (energianvändning och aktieinnehav) om de anknutna företagen.

Dessutom kan de nationella myndigheterna genomföra stickprovskontroller (främst inriktade på företag på den preliminära förteckningen) för att kontrollera om de uppgifter som företagen rapporterar är korrekta.

Företagen bör rapportera den begärda informationen till den nationella myndighet som ansvarar för genomförandet av artikel 11 med hjälp av en nationell plattform eller något annat onlineverktyg, antingen en plattform eller ett verktyg som redan finns eller som särskilt utformats för detta ändamål.

De nationella myndigheterna kan årligen offentliggöra den slutliga förteckningen över de företag som omfattas av skyldigheten i artikel 11.1 eller artikel 11.2 samt den treåriga genomsnittliga energianvändningen och typen av skyldighet (energikartläggning eller energiledningssystem).

De nationella myndigheterna får sedan kontakta alla företag som omfattas av artikel 11.1 eller artikel 11.2 för att informera dem om deras skyldigheter (inkl. tidsfrister).

För att minska bördan på företagen kan medlemsstaterna i varje skede av processen

— informera företagen (även via t.ex. branschorganisationer) om deras skyldighet enligt artikel 11.1 och 11.2,

— utarbeta riktlinjer och/eller vanliga frågor för att förbättra kommunikationen, och

— underlätta processen för egenförsäkran (t.ex. genom att tillhandahålla ett onlinesystem).

([10]) Se punkt 6.1.

5. SKYLDIGHETER I SAMBAND MED BESTÄMMELSERNA OM ENERGILEDNINGSSYSTEM ENLIGT ARTIKEL 11.1

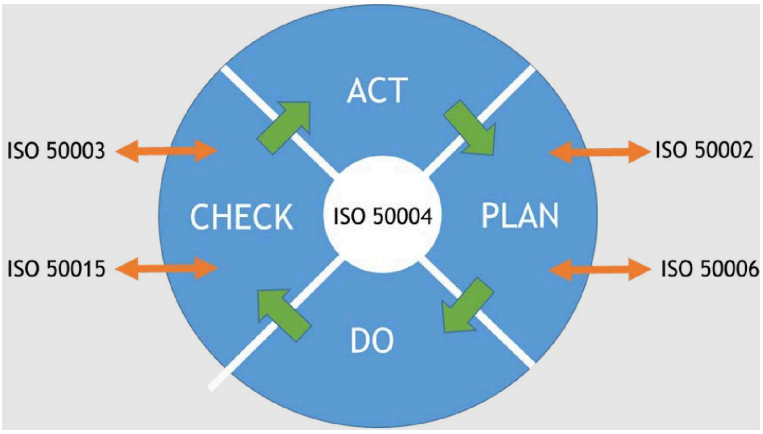
5.1 Omfattningen av kraven enligt direktiv (EU) 2023/1791

Företag med en genomsnittlig årlig energianvändning på över 85 TJ under de tre föregående åren är skyldiga att införa ett energiledningssystem.

Energiledningssystemen ska ”vara certifierat av ett oberoende organ, i enlighet med relevanta europeiska eller internationella standarder”. För att säkerställa att energiledningssystemet håller en hög kvalitet som är internationellt jämförbar och omfattar mål, processer, täckning av energisegment, genomförande och uppdateringar, bör medlemsstaterna uppmuntra företagen att hänvisa till dessa standarder och att genomföra energikartläggningar i enlighet med bilaga VI till direktiv (EU) 2023/1791 inom ramen för genomförandet av energiledningssystemet. Den mest relevanta internationella standarden ur detta perspektiv är ISO 50001, som tillämpas i stor utsträckning. Att säkerställa energiledningssystem av hög kvalitet är en viktig förutsättning för att de identifierade och rekommenderade energibesparingsåtgärderna ska genomföras i hög grad.

I enlighet med ISO 50001 omfattar energiledningssystemen energiöversyner som en integrerad del av den kontinuerliga cykeln för ”planering, utförande, kontroll, handling” (*plan-do-check-act*). Även om standardfamiljen ISO 50000 innehåller standarder för energikartläggningar (se figur 3), innehåller ISO 50001 ingen direkt hänvisning till ISO 50002 (energikartläggningar). Energikartläggningar ([11]) i enlighet med ISO 50002 eller EN 16247–1 är därför inte nödvändiga för certifiering av energiledningssystem. Både ISO 50001 och ISO 50002 anger dock att energikartläggningar kan stödja energiöversyner.

En energikartläggning kan ses som ett fristående instrument för att bedöma en enhets energiprestanda (t.ex. en grupp av anknutna företag, ett företag, en anläggning eller en byggnad), inklusive rekommendationer om förbättringsåtgärder. En energiöversyn är däremot integrerad i en kontinuerlig process för att förbättra energiprestandan och måste ses över och uppdateras regelbundet, normalt årligen.

Figur 3

Allmänt ramverk för familjen ISO 50000 (baserat på www.weka.de/energie/die-normenfamilie-der-din-en-iso-50001)

I praktiken utförs energikartläggningar ofta i enlighet med ovannämnda internationella och europeiska standarder (som en del av energiledningssystem), eftersom dessa standarder ger användbar vägledning för energikartläggningar av hög kvalitet som kan stödja energiöversynen. Energiöversyner (eller energikartläggningar) i energiledningssystem måste uppdateras regelbundet, normalt i årliga cykler.

I bilaga VI klargörs att energikartläggningar, inklusive de som utförs som en del av energiledningssystem, måste uppfylla en förteckning av kriterier som är avsedda att garantera en hög kvalitetsnivå och därmed öka sannolikheten för att genomförandet leder till energibesparingar och användning av förnybar energi.

([11]) Observera att ”interna kartläggningar av energiledningssystem” inte ska förväxlas med ”energikartläggning”.

I bilaga VI föreskrivs dessutom att ”de uppgifter som används” vid energikartläggningarna ska ”kunna lagras för historisk analys och uppföljning av resultat”. Detta uppgiftskrav kan användas av nationella myndigheter för att övervaka identifieringen och genomförandet av energibesparingsåtgärder i medlemsstaterna. För detta ändamål bör medlemsstaterna fastställa strukturen och formatet för de uppgifter som ska rapporteras till de myndigheter eller organ i medlemsstaterna som ansvarar för övervakningen.

Energiöversyner som en del av energiledningssystem utförs vanligtvis av interna energiexperter eller energiansvariga. För att garantera de interna energiexperternas oberoende bör dessa personer inte vara direkt ansvariga för någon av de energisektorer (byggnader, processer, transporter) som är föremål för energiöversynen. I vissa fall utförs energikartläggningarna av externa energikartläggningsmän, som vanligtvis hänvisar till energibesiktningsstandarderna. Dessa energikartläggningar stöder direkt energiöversynen. Ett oberoende organs certifiering av energiledningssystemen kräver kontinuitet i processerna och bidrar till att förbättra takten och kvaliteten på genomförandet av åtgärder för förbättrad energiprestanda.

5.2 **Tidsfrister**

I artikel 11.1 fastställs en tydlig tidsfrist på två år efter tidsfristen för införlivande (dvs. den 10 oktober 2027). Då ska ett energiledningssystem finnas på plats för företag som har en genomsnittlig årlig energianvändning på mer än 85 TJ.

Även om det inte uttryckligen anges i direktiv (EU) 2023/1791, kommer även företag som senare kommer att omfattas av skyldigheten enligt artikel 11.1 att ha två år på sig att införa energiledningssystemet, enligt samma logik och för att behandla alla företag lika.

I direktiv (EU) 2023/1791 fastställs dock inte något tydligt datum för tillhandahållandet av certifieringen. Medlemsstaterna kan därför kräva en certifiering av energiledningssystemet som bevis på att skyldigheten har uppfyllts inom tvåårsperioden.

5.3 **Kvantifiering av uppnådda (ackumulerade) energibesparingar i slutanvändningsledet**

I enlighet med minimikriterierna för energikartläggningar i bilaga VI till direktiv (EU) 2023/1791, bör energikartläggningen identifiera energieffektivitetsåtgärder för att minska energianvändningen. Eftersom energibesparingar inte kan mätas direkt krävs en definition av en energibaslinje för jämförelse med den faktiska – eller förväntade – energianvändningen.

Medlemsstaterna skulle kunna uppmuntra företag att hänvisa till internationella protokoll eller standarder, såsom International Performance Measurement and Verification Protocol (IPMVP), ISO 50006, ISO 50015 eller EN 16212 för att beräkna energibesparingar eller ökad energieffektivitet. Dessa standarder och protokoll tillämpas i stor utsträckning i energiledningssystem och avtal om energiprestanda.

5.4 **Medlemsstaternas mätning, kontroll av övervakning, kvalitetskontroll och verifiering**

Tillsammans med en sammanfattning av energikartläggningarna eller energiöversynerna, bör en sammanfattande förteckning över rekommendationer för åtgärder för förbättrad energieffektivitet, inklusive resulterande siffror för den ekonomiska bedömningen (återbetalningstid eller liknande indikatorer) av energibesparingar, rapporteras till den nationella myndighet som ansvarar för övervakningen. Medlemsstaterna bör tillhandahålla vägledningsdokument och fastställa minimistandarder för rapportering (t.ex. genom att tillhandahålla mallar och/eller online-verktyg).

6. SKYLDIGHETER I SAMBAND MED BESTÄMMELSERNA OM ENERGIKARTLÄGGNING ENLIGT ARTIKEL 11.2

6.1 **Kravets omfattning**

Företag med en genomsnittlig årlig energianvändning på mer än 10 TJ under de senaste tre åren och som inte tillämpar ett energiledningssystem, måste genomföra en energikartläggning och rekommendationerna från energikartläggningen måste resultera i en konkret och genomförbar **handlingsplan**.

En sådan handlingsplan måste ”lämnas in till företagets ledning” och innehålla alla rekommendationer där detta är ”tekniskt eller ekonomiskt genomförbart”. Dessutom måste det säkerställas att handlingsplanen ”offentliggörs i företagets årsredovisning” tillsammans med ”rekommendationernas genomförandegrad”, som ”görs tillgängliga för allmänheten”. Så länge företaget har en skyldighet i enlighet med artikel 11.2 måste handlingsplanen och statusen för (den uppdaterade) genomförandegraden för rekommendationen offentliggöras årligen.

När medlemsstaterna fastställer kraven på innehållet i de handlingsplaner som företagen måste utarbeta, uppmanas de att i största möjliga utsträckning begränsa sådana krav och att vara medvetna om behovet av att undvika onödiga rapporteringsbördor för företagen.

Medlemsstaterna uppmanas också att i möjligaste mån säkerställa att företag inte omfattas av dubbla eller överlappande rapporteringskrav. Medlemsstaterna uppmuntras särskilt att beakta kraven på offentliggörande och de datapunkter som finns i de europeiska standarderna för hållbarhetsrapportering (ESRS) och i den frivilliga standarden för hållbarhetsrapportering för små och medelstora företag som Efrag håller på att utarbeta, och att i möjligaste mån basera kraven på innehållet i handlingsplanerna på dessa upplysningskrav och datapunkter.

Medlemsstaterna bör tillåta företag som omfattas av rapporteringskraven i direktivet om företagens hållbarhetsrapportering ([12]) (direktiv (EU) 2022/2464) och ESRS att uppfylla kravet på att offentliggöra en handlingsplan genom att integrera nödvändig information om handlingsplanerna i den klimatomställningsplan som företagen offentliggör enligt direktivet om företagens hållbarhetsrapportering/ESRS.

ESRS E1 (Allmänna krav) gör det uttryckligen möjligt för företag att i sin hållbarhetsförklaring inkludera ytterligare information som härrör från annan unionslagstiftning eller nationell lagstiftning som kräver att företaget offentliggör hållbarhetsinformation.

Dessutom kommer ett berört företag att redovisa sin årliga energianvändning redan under E1-5 och sin totala vattenförbrukning i m^3 under E3-4, om sådan information anses vara väsentlig i enlighet med ESRS. ESRS 1 7.1 säkerställer dessutom jämförande information för den föregående perioden för alla kvantitativa mått som rapporterats.

På grundval av energikartläggningarna skulle handlingsplanen kunna ge en strukturerad sammanfattning av de åtgärder för förbättrad energiprestanda som ingår i energikartläggningen. Om det är användbart för det berörda företaget kan åtgärder för förbättrad energiprestanda ytterligare differentieras till låga (inklusive inga), medelhöga och höga investeringsåtgärder och ge indikationer på respektive återbetalningstid eller andra lämpliga ekonomiska indikatorer. I de specifika fallen kan förbättringsåtgärder dessutom tilldelas företagets centrala produktionsprocesser, inklusive produktionslinjer, och tillhörande processer, inklusive belysning, uppvärmning, ventilation, luftkonditionering eller tryckluft.

All denna information skulle bidra till att öka genomförandegraden. Genomförandegraden förstås här som antalet fullt ut genomförda åtgärder för förbättrad energiprestanda jämfört med hela listan över rekommenderade åtgärder för förbättrad energiprestanda. De efterföljande energibesparingarna skulle också kunna inkluderas.

Företag med en årlig energianvändning på mer än 10 TJ respektive 85 TJ måste göra denna information tillgänglig för de nationella myndigheter som ansvarar för genomförandet av artikel 11 (se punkt 4.4). En befintlig eller ny plattform för datainsamling kan användas för detta ändamål. Medlemsstaterna kan överväga den framtida europeiska gemensamma åtkomstportalen i detta avseende. För att fullgöra de skyldigheter som krävs för att genomföra ett energiledningssystem eller en energikartläggning bör de detaljerade uppgiftskraven och lämpliga tidsramar fastställas av medlemsstaterna.

6.2 **Tidsfrister**

I artikel 11.2 fastställs en tydlig tidsfrist på ett år för att uppfylla kraven på energikartläggning för företag med en genomsnittlig årlig energianvändning på mer än 10 TJ vid tidpunkten för införlivandet av direktiv (EU) 2023/1791. Även om det inte uttryckligen anges i direktiv (EU) 2023/1791 kommer även företag som senare kommer att omfattas av skyldigheten enligt artikel 11.2 att ha ett år på sig att uppfylla kraven för energikartläggning, enligt samma logik och för att behandla alla företag lika.

Om den genomsnittliga årliga energianvändningen ligger under tröskelvärdet på 10 TJ krävs ingen energikartläggning (även om det fanns en skyldighet under föregående år enligt energieffektivitetsdirektivet 2018).

([12]) Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2022/2464 av den 14 december 2022 om ändring av förordning (EU) nr 537/2014, direktiv 2004/109/EG, direktiv 2006/43/EG och direktiv 2013/34/EU vad gäller företagens hållbarhetsrapportering (EUT L 322, 16.12.2022, s. 15, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2464/oj).

6.3 **Kvalitetskriterier för energikartläggningen (bilaga VI till direktiv (EU) 2023/1791)**

Kvaliteten på en energikartläggning är avgörande för genomförandet av energieffektivitetsåtgärder. Kvalitetssäkring kan avse energikartläggningsmännens kvalificering och får innehålla kriterier för genomförandet av en energikartläggning samt det innehåll och den detaljnivå som energikartläggningarna och respektive rapporter kräver. Detta återspeglas i artikel 11.2, där det anges att energikartläggningarna antingen ska ”utföras på ett oberoende och kostnadseffektivt sätt av kvalificerade eller ackrediterade experter i enlighet med artikel 28” eller ”genomföras och övervakas av oberoende myndigheter enligt nationell lagstiftning”.

Det finns europeiska och internationella standarder för energikartläggningar, särskilt ISO 50002:2014, som bygger på EN 16247–1:2012. Båda är tillförlitliga hänvisningar till kvaliteten på energikartläggningarna när det gäller mål, processer, täckning av energisegment, bedömning och rekommendationer av åtgärder. Dessa standarder kan ge användbar vägledning vid utarbetandet av nationella minimikriterier på grundval av bilaga VI. Dessutom utvecklades EN 16247–1, som uppdaterades 2022, särskilt inom ramen för det tidigare energitjänstedirektivet och skulle kunna användas som ett konsekvensverktyg som en del av ett bredare ledningssystem (t.ex. ISO 50001 eller ISO 14000). Det bör noteras att även om det hänvisas till både ISO 50001 och ISO 14000, är ISO 50001 specifikt inriktat på energianvändning, medan ISO 14000 fokuserar på mer allmänna miljöförbättringar. År 2021 infördes ISO 50005 som standard för ett stegvist införande av energiledningssystem i små och medelstora företag. Beaktandet av europeiska och/eller internationella standarder är användbart för att skapa lika villkor för företag med verksamhet i flera medlemsstater.

Enligt punkt c i bilaga VI ska energikartläggningen för första gången ”identifiera energieffektivitetsåtgärder för att minska energianvändningen”. Detta är i linje med kraven i ISO 50002:2014 och EN 16247–1:2012, där energikartläggningsmännen måste identifiera möjligheter att förbättra energiprestandan. Ledningssystem (t.ex. ISO 50001 eller ISO 14000) har också liknande krav. I praktiken bör kartläggningen även omfatta en utvärdering av förbättringsmöjligheterna, inklusive ekonomiska besparingar, nödvändiga investeringar, ekonomiska analyser och icke-energirelaterade fördelar. Eventuell samverkan mellan energieffektivitetsåtgärder bör presenteras och en jämförelse bör göras om alternativa energieffektivitetsåtgärder föreslås.

Dessutom innehåller bilaga VI d ett nytt krav om att ”identifiera potentialen för kostnadseffektiv användning eller produktion av förnybar energi”. Beroende på energibäraren kan detta leda till att energieffektivitetsinsatser motverkas, t.ex. om (högeffektiva) gaspannor ersätts med (vanligtvis mindre effektiva) värmepannor för fastbränsle i form av biomassa. Användningen av förnybara energikällor minskar dock växthusgasutsläppen, vilket krävs för att uppnå klimatmålen. I fråga om energikartläggningar skulle en metod som redan införts inom ramen för energiprestandadirektivet kunna tillämpas, där möjligheten att använda eller producera förnybar energi måste beaktas och analyseras. ([13]) Analysen måste dokumenteras i energikartläggningen.

6.3.1 *Kartläggningens och kartläggningsrapportens innehåll*

I bilaga VI f anges att energikartläggningar ska vara ”proportionella och tillräckligt representativa för att kunna ge en tillförlitlig bild av den totala energiprestandan”. Att fastställa minimitäckningen (*de minimis* ([14])) för en energikartläggning är därför en viktig förutsättning för att uppfylla detta krav. ([15])

([13]) Bedöma den tekniska, miljömässiga och ekonomiska genomförbarheten av högeffektiva alternativa system baserade på förnybar energi.

([14]) Närmare uppgifter anges i Behling, I. m.fl. (2018): *Development of recommendations on the implementation of certain aspects of Article 8 and Annex VI of the Energy Efficiency Directive*. Slutrapport för GD Energi.

([15]) Europeiska kommissionen, 2016: *A Study on Energy Efficiency in Enterprises: Energy Audits and Energy Management Systems. Report on the fulfilment of obligations upon large enterprises, the encouragement of small- and medium-sized companies and on good-practice*. Studie utarbetad av Fraunhofer Institute for Systems and Innovation Research ISI och Ricardo Energy & the Environment för Europeiska kommissionen. Karlsruhe/Oxon.

I samband med genomförandet av energieffektivitetsdirektivet 2018 måste den totala energianvändningen ingå i energikartläggningen i vissa medlemsstater. I olika medlemsstater måste en uttryckligen fastställd minimiandel av företagets totala energianvändning omfattas av energikartläggningen. Den varierar vanligtvis mellan 65 % och 90 %. En annan metod kräver att alla energianvändningsområden (i enlighet med de europeiska standarderna EN 16247–2 för byggnader, EN 16247–3 för processer och EN 16247–4 för transporter) med en minimiandel på 10 % av energianvändningen inkluderas, vilket leder till en total täckning på minst 80 %. I energiledningssystem måste, i enlighet med ISO 50001, betydande energianvändning identifieras. Denna definieras som områden med betydande energianvändning och/eller betydande potential för förbättrad energiprestanda. En liknande metod skulle kunna övervägas för att fastställa den minsta täckningen av energianvändningen i energikartläggningar, eftersom uppgifter om alla energianvändningsområden måste samlas in vid energikartläggningar. Att utesluta områden under en viss andel (t.ex. 10 %) av den totala energianvändningen för den ingående analysen för att göra energikartläggningen mer kostnadseffektiv, förefaller vara tillräckligt för att uppfylla kraven i bilaga VI f.

Energikartläggningar bör vara tillräckligt representativa. En medlemsstat kan överväga att tillämpa ett ”urvalsförfarande” på sitt territorium för företag med ett antal liknande anläggningar (t.ex. butikskedjor). Urvalet måste säkerställa representativitet för alla de granskade anläggningarna med minst kvadratroten av det totala antalet objekt med liknande egenskaper som energianvändningsprofiler, energianvändning, energikällor och energipriser, antal anställda, storlek, process osv. som ska beaktas. De kriterier som krävs för att säkerställa tillräckliga likheter mellan platser kan omfatta uppvärmd och/eller kyld golvyta, byggnadsålder, teknisk utrustning osv. Minimiprocenten av energianvändningen och ett urvalsförfarande skulle kunna kombineras, till exempel genom att tillåta ett urvalsförfarande som ändå kräver att en viss procentandel av energianvändningen omfattas av energikartläggningen. De relevanta egenskaperna hos urvalsklustret måste dokumenteras i energikartläggningsrapporten och urvalet måste motiveras.

För att göra energikartläggningarna mer kostnadseffektiva skulle medlemsstaterna kunna tillhandahålla riktlinjer för *de minimis*, kluster och provtagning. Det rekommenderas att man är flexibel i vilka metoder som används i olika företag. Valet av kluster, urvalsmetoden och lämpligheten i de minimis-regeln måste motiveras och dokumenteras. ([16])

Det är nödvändigt att fastställa hur byggnaders och transporters energianvändning ingår i en energikartläggning. Det måste avgöras om energikartläggningen omfattar transporttjänster. Om så är fallet behövs vägledning för bedömning av masstransporter, inklusive flyg, tåg, bussar, fartyg och taxi. Det måste också anges hur gränsöverskridande transporter ska hanteras inom ramen för energikartläggningar. Medlemsstaterna kan kräva att alla transporter som är kopplade till verksamhetens syfte inkluderas, inklusive gränsöverskridande transporter. För byggnader bör det klargöras vem som ansvarar för energikartläggningarna i byggnader som ägs eller hyrs. De relevanta kriterierna här skulle kunna vara ansvaret för den operativa användningen av byggnaden eller om ett företag har en betydande inverkan på byggnadens energianvändning. Detta skulle också kunna baseras på en uppdelning av energianvändningen inom företagets verksamhetsområde (t.ex. el för servrar, datorer och kontorsbelysning) och fastighetsägarnas verksamhetsområde (inklusive centralvärme och kylning) i deras energikartläggning.

6.3.2 *Nödvändig detaljnivå*

För att säkerställa en viss detaljnivå skulle medlemsstaterna kunna tillhandahålla riktlinjer med exempel på god praxis och innehållsförteckningar och/eller mallar för energikartläggningar. Alla relevanta områden (byggnader, processer och transport) bör ingå i dessa mallar, men med möjlighet att stryka avsnitt som inte är relevanta i de specifika fallen. Viktiga avsnitt omfattar sammanfattningen och förteckningen över rekommendationer som ligger till grund för handlingsplanen. Det innehåll som krävs för dessa avsnitt bör specificeras i detalj. Det kommer också att vara nödvändigt att tydligt definiera en datastruktur för de uppgifter som ska lämnas till de nationella myndigheterna, helst genom att de laddas upp i en databas (sammanfattning av energikartläggningarna, förteckning över rekommendationer, kapitalutgifter, besparingar, återbetalningstid osv.). ([17])

([16]) Se Behling, I. m.fl., 2018: *Development of recommendations on the implementation of certain aspects of Article 8 and Annex VI of the Energy Efficiency Directive*. Slutrapport för GD Energi.

([17]) Europeiska kommissionen, 2016: *A Study on Energy Efficiency in Enterprises: Energy Audits and Energy Management Systems. Library of typical energy audit recommendations, costs and savings*. Studie utarbetad av DNV GL. Oxon.

I bilaga VI beskrivs minimikriterierna för energikartläggningar. Dessa kriterier måste också uppfyllas av energikartläggningar som ingår i energi- eller miljöledningssystem.

6.4 **Experternas tillåtlighet**

För att säkerställa högkvalitativa energikartläggningar bör energikartläggningsmän ha de kvalifikationer som krävs. Endast kvalificerade och/eller ackrediterade energikartläggningsmän bör föras in i ett offentligt register.

Ett system för certifiering och/eller ackreditering bör omfatta åtminstone följande kriterier ([18]):

— Utbildning av energikartläggningsmän. De flesta medlemsstater kräver att energikartläggningsmän ska ha kandidat- eller masterexamen i relevanta tekniska ämnen (t.ex. ingenjörsvetenskap, arkitektur). I vissa medlemsstater kan det räcka med gymnasieutbildning, men detta skulle behöva kombineras med längre eller mer omfattande arbetslivserfarenhet.

— Erfarenhet på expertområdet. Certifiering/ackreditering bör begränsas till faktisk arbetserfarenhet inom relevanta områden (t.ex. byggnader, processer, rörlighet). Beroende på utbildningsnivå bör det krävas ett minsta antal års relevant erfarenhet, vanligtvis mellan två och fem år. Referensprojekt (energikartläggningar eller liknande verksamheter) kan lämnas in som bevis.

— Utbildning inom expertområdena. Medlemsstaterna bör tillhandahålla officiellt godkända utbildningsprogram som ska utarbetas av respektive ansvarig nationell myndighet. Utbildning kommer att krävas för att utöka områdena för certifiering/ackreditering och kan krävas för omcertifiering eller omackreditering (t.ex. vart tredje år).

— Prov. I vissa medlemsstater är det vanligt att energikartläggningsmän måste klara ett prov.

— Registrering, certifiering och/eller ackreditering av energikartläggningsmän. Endast registrerade, certifierade och/eller ackrediterade energikartläggningsmän bör tillåtas att utföra energikartläggningar i enlighet med artikel 11.

7. **EXEMPEL PÅ TILLÄMPNING AV SKYLDIGHETERNA I ARTIKEL 11.1 OCH 11.2**

Nedan ges några specifika exempel för att illustrera hur kraven i artikel 11.1 och 11.2 skulle kunna tillämpas i fall där ett företag har haft en genomsnittlig årlig energianvändning under de föregående tre åren kring tröskelvärdet 10 TJ eller 85 TJ:

— Den treåriga genomsnittliga energianvändningen år n ([19]) är > 10 TJ men fortfarande < 85 TJ och överstiger 85 TJ år n +1: Företaget bör genomföra en energikartläggning senast år n+1 (såvida det inte finns en energikartläggning tillgänglig som är maximalt fyra år gammal) och bör ha infört ett energiledningssystem senast år n+3.

— Den treåriga genomsnittliga energianvändningen år n är > 85 TJ: Företaget bör ha ett energiledningssystem senast år n +2. Om den treåriga genomsnittliga energianvändningen år n+1 är under 85 TJ kommer dock endast ett krav på energikartläggning att gälla från och med år n+1, vilket innebär att en energikartläggning bör utföras senast år n+2 (såvida det inte finns en energikartläggning tillgänglig som är maximalt fyra år gammal). År n+2 finns det dock inte längre någon skyldighet att ha ett energiledningssystem.

— Den treåriga energianvändningen överskrider tröskelvärdet på 10 TJ endast år n: Företaget skulle vara skyldigt att genomföra en energikartläggning senast år n+1 (såvida det inte finns en energikartläggning tillgänglig som är maximalt fyra år gammal), oavsett den treåriga energianvändningen år n+1.

([18]) JRC, 2015: *Survey of energy audits and energy management systems in the Member States. Preparation of the transposition of the Energy Efficiency Directive in Member States*. JRC Science for Policy Report.

([19]) Där år n avser ett visst år efter införlivandet av direktivet.

— Den treåriga energianvändningen låg alltid något över 10 TJ, men ligger under 10 TJ år n: Företaget har inga skyldigheter år n. Om den treåriga genomsnittliga energianvändningen återigen överstiger tröskelvärdet på 10 TJ år n +1 skulle företaget omfattas av alla krav enligt artikel 11.2. En energikartläggning bör genomföras senast år n+2 (såvida det inte finns en energikartläggning som är mindre än fyra år gammal).

Det är särskilt tillrådligt för företag som kan övergå från en skyldighet till en annan att genomföra en energikartläggning, snarare än en enkel energiöversyn som en del av ett energiledningssystem, eftersom en enkel energiöversyn inte kommer att uppfylla kraven för en energikartläggning.

Med tanke på de tidsfrister som förklaras i avsnitten 4.2 och 5.2 och som illustreras i några av exemplen ovan, finns det dessutom ett starkt incitament för företag som har överskridit ett tröskelvärde under ett visst år att genomföra energibesparingsåtgärder så snart som möjligt för att återigen hamna under tröskelvärdet inom ett år.

8. **FRÄMJANDE AV ENERGIKARTLÄGGNINGAR AV HÖG KVALITET FÖR ALLA SLUTFÖRBRUKARE**

När det gäller främjandet av energikartläggningar till slutförbrukare betonar direktiv (EU) 2023/1791 att man bör ta hänsyn till ”tillämpliga europeiska eller internationella standarder” vid fastställandet av ”minimikriterier för energikartläggningar”. I direktiv (EU) 2023/1791 erkänns dessutom behovet av att säkerställa att tidsplanerna för genomförandet av energikartläggningar enligt punkt 2 i artikel 11 efterlevs och att minimikriterierna i bilaga VI tillämpas på korrekt sätt. Enligt direktiv (EU) 2023/1791 ska medlemsstaterna också utse en ”behörig myndighet eller ett behörigt organ” för denna uppgift.

Den utsedda myndigheten eller det utsedda organet skulle kunna spela en viktig roll för att säkerställa en hög kvalitet på energikartläggningarna. Myndigheten eller organet skulle kunna ansvara för utvecklingen och genomförandet av kvalitetssäkringssystemet och utföra nödvändiga kvalitetskontroller, inklusive stickprov. Den utsedda myndigheten kan behandla certifieringen och/eller ackrediteringen av energikartläggningsmännen och ansvara för tillsynen av utbildningsprogram. Dessutom kan insamling av uppgifter och analys av energikartläggningar utföras av den utsedda myndigheten, som därigenom kan tillhandahålla sammanfattande rapporter och riktmärken. Tillsammans med organisationer för energitjänster skulle man kunna lansera marknadsföringsprogram för företag som omfattas av någon skyldighet enligt direktiv (EU) 2023/1791 (t.ex. små och medelstora företag, offentliga myndigheter osv.).

8.1 **Kvalitetskontroller av energikartläggningar ska genomföras av medlemsstaterna**

Medlemsstaterna bör ha infört ett system för kvalitetssäkring för energikartläggningarna. Dessa system bör baseras på exempel på god praxis från de medlemsstater som genomförde energieffektivitetsdirektivet 2018. ([20]) Ett sådant system kan omfatta tillhandahållande av

— detaljerade riktlinjer för hur kartläggningarna ska genomföras,

— en mall för energikartläggningar för att underlätta och standardisera rapporteringsprocessen och därmed bidra till kvalitetsförbättringar.

För att få enkel tillgång till de fullständiga energikartläggningarna, eller åtminstone till sammanfattningarna av dem, kan nationella databaser inrättas för att övervaka genomförandet och möjliggöra formella kontroller av att sammanfattningarna av energikartläggningarna är fullständiga och strukturerade. Om möjligt bör de viktigaste uppgifterna från energikartläggningen samlas in i ett maskinläsbart format för att göra det möjligt att upptäcka eventuella fel och kontrollera uppgifternas rimlighet (t.ex. baserat på riktmärkning av energibesparingsåtgärderna ([21])). I detta avseende bör medlemsstaterna ägna särskild uppmärksamhet åt att underlätta inlämningen av information och uppgifter (t.ex. genom att inrätta hjälplinjer eller helpdesk-tjänster, tillhandahålla ett avsnitt med vanliga frågor osv.).

([20]) Se: *Guidance for national authorities on overcoming challenges in the implementation of Article 8 EED*. 2021. https://doi.org/10.24406/publica-304, som utarbetats inom ramen för Horisont 2020-projektet DEESME för genomförandet av artikel 8 i det tidigare energieffektivitetsdirektivet. Många av rekommendationerna är fortfarande relevanta för genomförandet av artikel 11 i detta direktiv.

([21]) Finansinstitutgruppen för energieffektivitets DEEP-databas (https://deep.ec.europa.eu) är en potentiell referens för riktmärkning av data för energieffektivitetsprojekt.

Utöver de grundläggande validitetskontrollerna av alla insamlade energikartläggningsrapporter kommer djupgående kvalitetskontroller av ett mindre antal rapporter som valts ut slumpmässigt att utföras. Om fullständiga energikartläggningsrapporter finns tillgängliga kan den nationella myndigheten använda denna databas för att göra detaljerade bedömningar av (slumpmässiga) urval av energikartläggningar. Om endast sammanfattningar har lämnats in ska fullständiga energikartläggningsrapporter tillhandahållas på begäran. Antalet fördjupade kvalitetskontroller skiftar och kan omfatta mellan 1 % och 5 % av alla informationsskyldiga företag.

8.2 **Energikartläggningarnas kostnadseffektivitet**

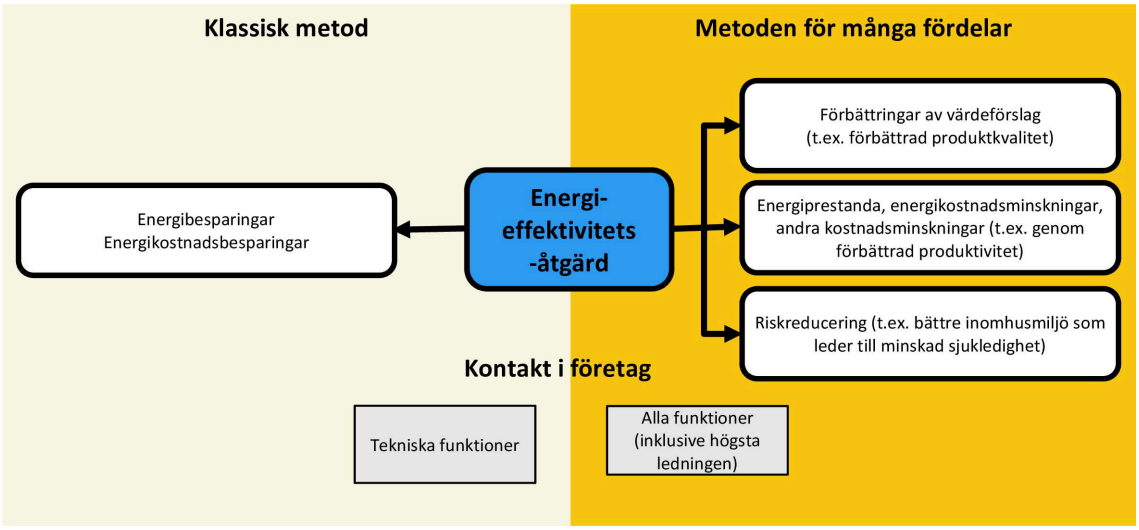
Det finns ingen strikt definition av energikartläggningarnas kostnadseffektivitet. Energikartläggningarnas kostnadseffektivitet kan dock bedömas med hjälp av återbetalningstiden (år), som är förhållandet mellan kostnaderna för att utföra en energikartläggning och de årliga nettokostnadsbesparingar (uttryckt i nettonuvärde) som genereras av de energieffektivitetsåtgärder som identifierats i energikartläggningen och genomförts av företaget. I nettokostnadsbesparingarna beaktas bruttokostnadsbesparingarna per år (i förhållande till den minskade energianvändningen) samt de investeringar som krävs för att förbättra energieffektiviteten.

I en nyligen genomförd studie ([22]) bedömdes energikartläggningarnas kostnadseffektivitet uttryckt som återbetalningstid för flera typiska företag. I allmänhet är återbetalningstiden för energikartläggningar 3,1 år eller mindre, beroende på vilket företag det gäller: för företag med en energianvändning över 10 TJ är återbetalningstiden mindre än 1,16 år.

Slutligen kan interna kostnader (t.ex. personliga kostnader för den personal som medverkar till att stödja energikartläggningen eller genomförandet av energieffektivitetsåtgärderna) liksom kostnadsbesparingar kopplade till andra fördelar än energi, beaktas i beräkningen av kostnadseffektiviteten.

8.3 **Många fördelar**

Ett av skälen till att företag – och i synnerhet små och medelstora företag – inte investerar mer i energieffektivitet är att projektförslag vanligtvis endast fokuserar på energibesparingar (se den klassiska metoden i figur 4), vilket inte är huvudverksamheten för de flesta företag. Genom att kvantifiera och informera om alla fördelar med förbättrad energieffektivitet (se metoden för många fördelar i figur 4), inklusive förbättrad produktkvalitet, ökad produktivitet, bättre inomhusmiljö osv., blir dock projektförslagen mer konkurrenskraftiga och mer attraktiva för företag. ([23])

Figur 4

Klassisk metod kontra metod med många fördelar för att främja investeringar i energieffektivitetsåtgärder (baserat på www.mbenefits.eu)

([22]) Europeiska kommissionen, Generaldirektoratet för energi, Groen, W., Egenhofer, C., Musmeci, R. m.fl.: *Technical assistance on assessing the effectiveness of the implementation of the definition of small and medium-sized enterprises for the purposes of Article 8(4) of the Energy Efficiency Directive* – slutrapport, Publikationsbyrån, 2021, https://data.europa.eu/doi/10.2833/051248.

([23]) Relevanta material (t.ex. bakgrundsinformation, riktlinjer, xls-blad osv.) för att hjälpa nationella myndigheter och företag att inkludera, kvantifiera och främja de många fördelarna med energieffektivitet, tillhandahålls genom vissa Horisont 2020-projekt såsom M-Benefits (https://www.mbenefits.eu/), DEESME (https://www.deesme.eu/) eller ICCEE (https://iccee.eu/).

8.4 **Nätverk för energieffektivitet**

Ett nätverk för energieffektivitet är ett beprövat koncept för att främja genomförandet av energieffektivitetsåtgärder i företag. Konceptet nätverk för energieffektivitet kan definieras som ett strukturerat, modererat och tidsbegränsat (vanligtvis till två till fyra år) kunskaps- och erfarenhetsutbyte mellan företag i syfte att underlätta genomförandet av energieffektivitetsåtgärder. Det första steget är vanligtvis att identifiera energibesparingspotentialen i de företag som ingår i nätverket för energieffektivitet genom att genomföra en energikartläggning. De rekommenderade energieffektivitetsåtgärderna används för att fastställa individuella, icke-bindande besparingsmål. Vanligtvis sätts också ett övergripande besparingsmål för hela nätverket för energieffektivitet. Dessutom träffas interna och externa energiexperter regelbundet för att diskutera energieffektivitet och möjliga åtgärder, och vid behov involvera externa experter inom särskilda expertområden. Detta ger deltagarna i nätverket för energieffektivitet tillgång till kunskap, god praxis och förstahandserfarenhet. Denna metod hjälper också deltagarna att motivera nödvändiga investeringar inom sina respektive företag och öka genomförandegraden för energieffektivitetsåtgärder. Konceptet nätverk för energieffektivitet och den påverkan de har, har dokumenterats i litteraturen och i flera rapporter. ([24])

9. **UNDANTAG FRÅN SKYLDIGHETERNA PÅ GRUND AV GENOMFÖRANDET AV ETT AVTAL OM ENERGIPRESTANDA**

I enlighet med artikel 11.10 bör företag undantas från kraven i punkterna 1 och 2 om de genomför ett avtal om energiprestanda som uppfyller följande villkor:

— Avtalet om energiprestanda omfattar de nödvändiga delarna av energiledningssystemet.

— Avtalet om energiprestanda uppfyller kraven i bilaga XV till energieffektivitetsdirektivet. ([25])

I allmänhet måste principen om jämförbara effekter tillämpas för att detta undantag ska vara giltigt. Detta innebär att avtalet om energiprestanda skulle behöva omfatta hela företaget inklusive alla dess anläggningar och alla dess energiförbrukande system och processer. Dessa måste omfattas av ett energiledningssystem som uppfyller kraven i energieffektivitetsdirektivet. I praktiken är ett sådant fall knappast tänkbart, eftersom avtal om energiprestanda har tydligt definierade systemgränser och vanligtvis endast omfattar specifika platser eller energisystem.

Om ett avtal om energiprestanda används i ett företag kan dock införandet av ett energiledningssystem underlättas. De delar av ett företag som redan har förbättrat sin energianvändning genom ett avtal om energiprestanda kan undantas från de verksamheter som krävs enligt energiledningssystemet. Om det till exempel finns ett avtal om energiprestanda som optimerar belysningen i produktionshallar behöver detta område inte längre behandlas i energiledningssystemet. Man behöver endast säkerställa att den information som krävs och är användbar för energiledningssystemet tillhandahålls den interna rapporteringsprocessen av projektet för avtalet om energiprestanda.

10. **UNDANTAG FRÅN SKYLDIGHETERNA PÅ GRUND AV GENOMFÖRANDET AV ETT MILJÖLEDNINGSSYSTEM**

Artikel 11.11 tillåter undantag från kraven i artiklarna 11.1 och 11.2 för företag som tillämpar ”ett miljöledningssystem och som certifierats av ett oberoende organ i enlighet med tillämpliga europeiska eller internationella standarder”, under förutsättning att det ”inbegriper en energikartläggning på grundval av minimikriterier som anges i bilaga VI”.

([24]) Till exempel:
Carlén, A. m.fl., 2016: *Energy efficiency networks for small and medium sized enterprises: boosting the energy efficiency potential by joining forces.* I ECEEE Industry Summer Study 2016. European Council for an Energy Efficient Economy (ECEEE).
IPEEC (Internationella partnerskapet för samarbete om energieffektivitet). 2015. *Energy Efficiency Networks – An effective policy to stimulate energy efficiency*. Paris: OECD/IPEEC.
Dessutom finns omfattande dokumentation (på tyska) på webbplatsen för initiativet för nätverk för energieffektivitet https://www.effizienznetzwerke.org/.

([25]) Detaljerad information om definitionen av avtal om energiprestanda finns i vägledningen om artikel 29.

Inom ramen för artikel 11.11 avser undantag från energiledningssystem (eller energikartläggning) för företag över 85 TJ (eller 10 TJ) särskilt formaliserade miljöledningssystem som överensstämmer med tillämpliga europeiska och internationella standarder såsom ISO 14000 (miljöledningssystem) eller miljölednings- och miljörevisionsordningen (Emas).

Detta undantag gäller endast om det berörda miljöledningssystemet omfattar en energikartläggning baserad på minimikriterierna i bilaga VI (se 6.3). Certifieringsstatusen för ledningssystemet och certifieringsorganet (eller i förekommande fall för självcertifiering) måste kontrolleras för att säkerställa att genomförandet av ledningssystemet uppfyller kraven i bilaga VI. Belägg för att en energikartläggning uppfyller kraven i bilaga VI, och medlemsstatens särskilda krav, bör lämnas till de nationella myndigheterna.

Ett miljöledningssystem bygger på en cykel för planering, utförande, kontroll, handling (*plan-do-check-act*). Om ett företag har ett miljöledningssystem som omfattar en energikartläggning i enlighet med bilaga VI, har det därigenom genomfört en kontinuerlig förbättringsprocess för att öka sin energieffektivitetsprestanda och anses uppfylla kraven i artikel 11.1 eller 11.2. Företaget undantas därför från kraven i denna artikel.

11. **RAPPORTERINGSKRAV**

11.1 **Uppdatering av de integrerade nationella energi- och klimatplanerna**

I enlighet med artikel 14.2 i Europaparlamentet och rådets förordning (EU) 2018/1999 ([26]) måste medlemsstaterna senast den 30 juni 2024, och därefter senast den 1 januari 2034 och därefter vart tionde år, lämna in en uppdatering av sin senaste anmälda integrerade nationella energi- och klimatplan. Enligt artikel 14.1 måste medlemsstaterna alltid lämna in ett utkast till uppdatering av den nationella energi- och klimatplanen ett år innan tidsfristen för inlämning går ut enligt artikel 14.2.

I enlighet med bilaga I till förordning (EU) 2018/1999 bör medlemsstaterna, när det gäller att främja energieffektivitet, bland annat inkludera åtgärder för att främja energikartläggningar och energiledningssystem i enlighet med artikel 11 i direktiv (EU) 2023/1791 (som ersätter artikel 8 i direktiv 2012/27/EU).

11.2 **Lägesrapporter**

Enligt artikel 17 i förordning (EU) 2018/1999 ska medlemsstaterna lämna in sina nationella energi- och klimatlägesrapporter, som täcker energiunionens alla fem dimensioner, varav energieffektivitet är en.

I enlighet med del 2 i bilaga IX till förordning (EU) 2018/1999 är medlemsstaterna skyldiga att rapportera antalet energikartläggningar som genomförts under åren X-3 och X-2 och dessutom det totala uppskattade antalet företag på sitt territorium som omfattas av artikel 11.2 i direktiv (EU) 2023/1791 (som ersätter artikel 8.4 i direktiv 2012/27/EU) och antalet energikartläggningar som utförts i dessa företag under åren X-3 och X-2.

De första nationella energi- och klimatlägesrapporterna skulle vara färdiga den 15 mars 2023. Därefter måste medlemsstaterna rapportera framstegen vartannat år.

([26]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1999 av den 11 december 2018 om styrningen av energiunionen och av klimatåtgärder samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 663/2009 och (EG) nr 715/2009, Europaparlamentet och rådets direktiv 94/22/EG, 98/70/EG, 2009/31/EG, 2009/73/EG, 2010/31/EU, 2012/27/EU och 2013/30/EU samt rådets direktiv 2009/119/EG och (EU) 2015/652 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 525/2013, (EUT L 328, 21.12.2018, s. 1, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2018/1999/oj?locale=sv).